

Ad Corten (79) onderhoudt contact met terroristenafdeling

Ad Corten zet zich in voor de vrijlating van de terroristenafdeling in de Zuidvlase gevangenis. Het archief van de politie.

In de bres voor de IS-vrouwen in Zwolle

'Inhuuman' en 'geestelijke mishandeling'. Ad Corten (79) vindt de omstandigheden waarin Nederlandse IS-vrouwen op de terroristenafdeling van de gevangenis in Zwolle verblijven veel te streng. Vandaag demonstreert hij voor de deur van de PI. Waarom trekt hij zich het lot van deze vrouwen zo aan?

PHAEDRA WERKHOVEN

Ad Corten (79) maakt foto's van bloemen en planten. Die stuurt hij dan naar de terroristenafdeling in de Zwolse gevangenis, waar twaalf Nederlandse IS-vrouwen verblijven. „Ze hebben geen idee van tijd, dat het lente is. Die foto's hangen ze op in hun cel.”

Corten trekt zich het lot van deze vrouwen én hun kinderen enorm aan. Hij bezoekt de jihadvrouwen in de gevangenis en onderhoudt briefcontact. Zo hoort hij over omstandigheden waarin de vrouwen leven. Die worden steeds strenger, vertellen ze hem. Sinds november mogen ze niet meer videobellen met hun kinde-

ren en zouden ze na bezoek steevast worden 'gevisiteerd'; de vrouwen moeten zich dan volledig uitkleeden.

Dat regime is te streng, vindt Corten. Hij schreef al meermaals brieven aan minister Weerwind en vandaag, zaterdag 6 april, biedt hij een petitie aan, waarin hij de directie van de gevangenis vraagt de vrouwen over te plaatsen naar een reguliere afdeling.

Op de terroristenafdeling in Zwolle verblijven twaalf IS-vrouwen. Deze Nederlandse vrouwen reisden tussen 2012 en 2015 af naar Syrië en eindigden na de val van het kalifaat met hun kinderen in Koerdische detentiekampen.

Het is dan 2019. Zelf wordt Corten dan ontslagen uit het ziekenhuis, nadat hij op het randje van de dood had gelegen.

Op televisie ziet hij dat de kinderen van de IS-jihadisten in Syrië worden teruggehaald naar Nederland. „Dankbaar voor mijn eigen leven dacht ik: wat een geweldig land hebben we toch, dat we die zestig kinderen terughalen. Tordat bleek dat Ferd Grapperhaus (toenmalig minister van Justitie en Veiligheid, red.) ervoor ging liggen.”

Corten bijt zich erin vast. „Het bewust laten creëren van de kinderen, dat vond ik zo erg. De onrechtvaardigheid maakte me woedend. Ik zag de beelden van die kinderen, op blote voeten in stoffige kampen. Zelf heb ik ooit voor precies zul-

ke kinderen scholen gebouwd in Mauritanië. Ik ben opa van zes kleinkinderen en kon me het verdriet van de Nederlandse grootouders goed voorstellen.”

Corten doet zijn verhaal bij de McDonald's tegenover de PI Zwolle, zijn vaste stek als hij de vrouwen opzoekt in de gevangenis. Want dat is wat hij nu al ruim een jaar doet, naast het brieven schrijven en bloemen sturen. De vrouwen willen niet met *de Stentor* praten.

Kinderen Terug uit het Kalifaat

Corten begint in 2019 met de strijd voor hun zestig Nederlandse kinderen, die niet hadden gekozen voor de jihad en het kalifaat. Hij richt het platform 'Kinderen Terug uit het Kalifaat' op, dat uitgroeit tot een groep van een kleine honderd mensen. Met een vaste kern demonstreert hij in Den Haag, om druk uit te oefenen op de politiek. Corten tikt zijn vingers blauw aan opiniebijdragen in kranten.

In november 2022 ontstaat er een briefwisseling met de terroristenafdeling in de PI in Zwolle. Honderden brieven, van sierlijke handschriften tot boze hanenposten, gaan heen en weer. Tot zijn eerste bezoek. „Ik wist wel dat het geen doorgewinterde jihadisten waren, maar dan zie je een gewone Nederlandse meid.”

Mijn missie is om die vrouwen het vertrouwen terug te geven, zodat het voor de kinderen beter wordt

Ad Corten

'Het is en blijft wel een gevangenis, met alle beperkingen die

VERVOLG VAN PAGINA 3

Een gedetineerde vrouw in een brief aan Ad: 'Ik hoop heel erg dat ze het regime wat gaan verlichten. Het is gewoon kwelling op kwelling. (...) De mensen die op de reguliere afdeling zitten hebben echt iets gedaan, iemand vermoord, hun eigen kinderen zelfs, en zij krijgen veel meer vrijheid.'

De vrouwen vinden dat heel bijzonder. Dat is ook het moment dat Corten geëmotioneerd raakt. „Ze zijn vaak helemaal alleen. En dat er toch nog 'gestoorde lieden' zijn die hen als normaal mens beschouwen, dat raakt hen." Een huisarts van 92 uit Castricum doet hetzelfde, een psychiater van 89 ook.

Als de moeders verbitterd en teleurgesteld raken in de Nederlandse overheid, kunnen ze dat doorgeven aan de kinderen, denkt Corton. Een kiem voor latere problemen. „Mijn missie is om die vrouwen het vertrouwen terug te geven, zodat het voor de kinderen beter wordt.”

Een vrouw: 'Ik kreeg een hyperventilatie-aanval toen ik me moest uitkleeden, nadat mijn zoonje op bezoek was geweest. Want ik moest denken aan bepaalde verschrikkelijke traumatische gebeurtenissen bij de Koerdische gevangenis. (...) De PI weet dat wij geen drugs gebruiken en zij weten dat onze kinderen geen drugs naar binnen smokkelen, maar toch vinden ze het nodig om dit uit te voeren?'

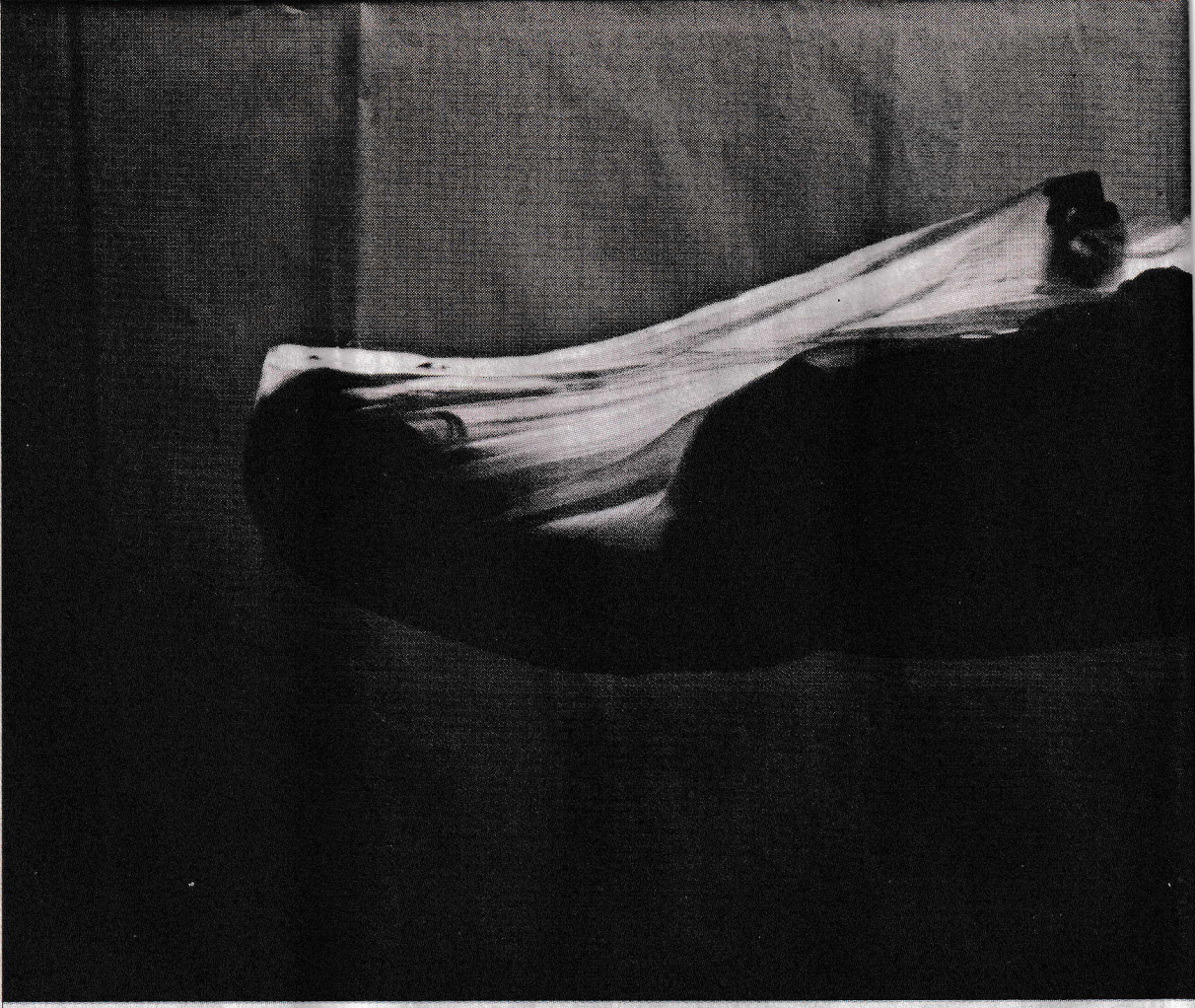
Toen, in de Koerdische detentiekampen,

pende strijd en propaganda. De andere zaken lopen nog. Corten kent persoonlijk vijftien vrouwen, ook vrouwen die al vrij zijn en nu een normaal leven leiden. „Ze wisten dat ze straf zouden krijgen, maar niet dat ze behandeld zouden worden als de zwaarste criminelen.”

Op 8 november 2023 schrijft een vrouw: 'Vandaag kregen we van de bewaarders en de directeur te horen dat we niet meer mogen beeldbellen met onze kinderen. Dat kwam heel hard aan bij ons allen. Er wordt niet gekken naar onze kids. (...) Dit verdient een zwaar beklag. We worden meer en meer beperkt. Tot waar?'

Ze hebben allemaal zonder uitzondering spijt dat ze zijn afgereisd, vertellen ze hem. „Ze zien het echt als een verkeerde afslag. Toch zijn ze allemaal nog overtuigd moslim." Corten, die twintig jaar in islamitisch Mauritanië heeft gewoond, begrijpt dat. „Daar neem je niet zomaar afstand van.”

Ik wist wel dat het geen doorgewinterde jihadisten waren, maar dan zie je een gewone Nederlandse meid

waren de kinderen 24 uur per dag, zeven dagen per week bij hun moeders, onder erbarmelijke omstandigheden en te midden van moord en doodslag. De meesten zaten daar drie tot vier jaar. In juni 2021 kwam de eerste vrouw met haar drie kinderen terug, in februari en november 2022 keerden nog eens 17 vrouwen en 39 kinderen naar Nederland terug.

Deze IS-vrouwen worden verdacht van deelname aan een terroristische organisatie, slavernij of van terroristische misdrijven, doordat ze hebben samengewoond met en gekookt voor hun mannen. De Nederlandse regering wilde de vrouwen eigenlijk niet terughalen, maar deed het toch, omdat ze anders hun straf zouden ontlopen.

De terroristenafdeling

Ze kwamen terecht in de gevangenis in Zwolle, op de 'terroristenafdeling', een fenomeen dat ooit is ontstaan doordat leden van de Hofstadgroep medegevangenen ronselden in de gevangenis. In 2020 opende de PI Zwolle een TA speciaal voor vrouwen. Vanwege de verdenkings kwamen de IS-vrouwen daar terecht, zodat ook zij andere gevangenen niet zouden kunnen 'besmetten' met radicaal gedachtegoed.

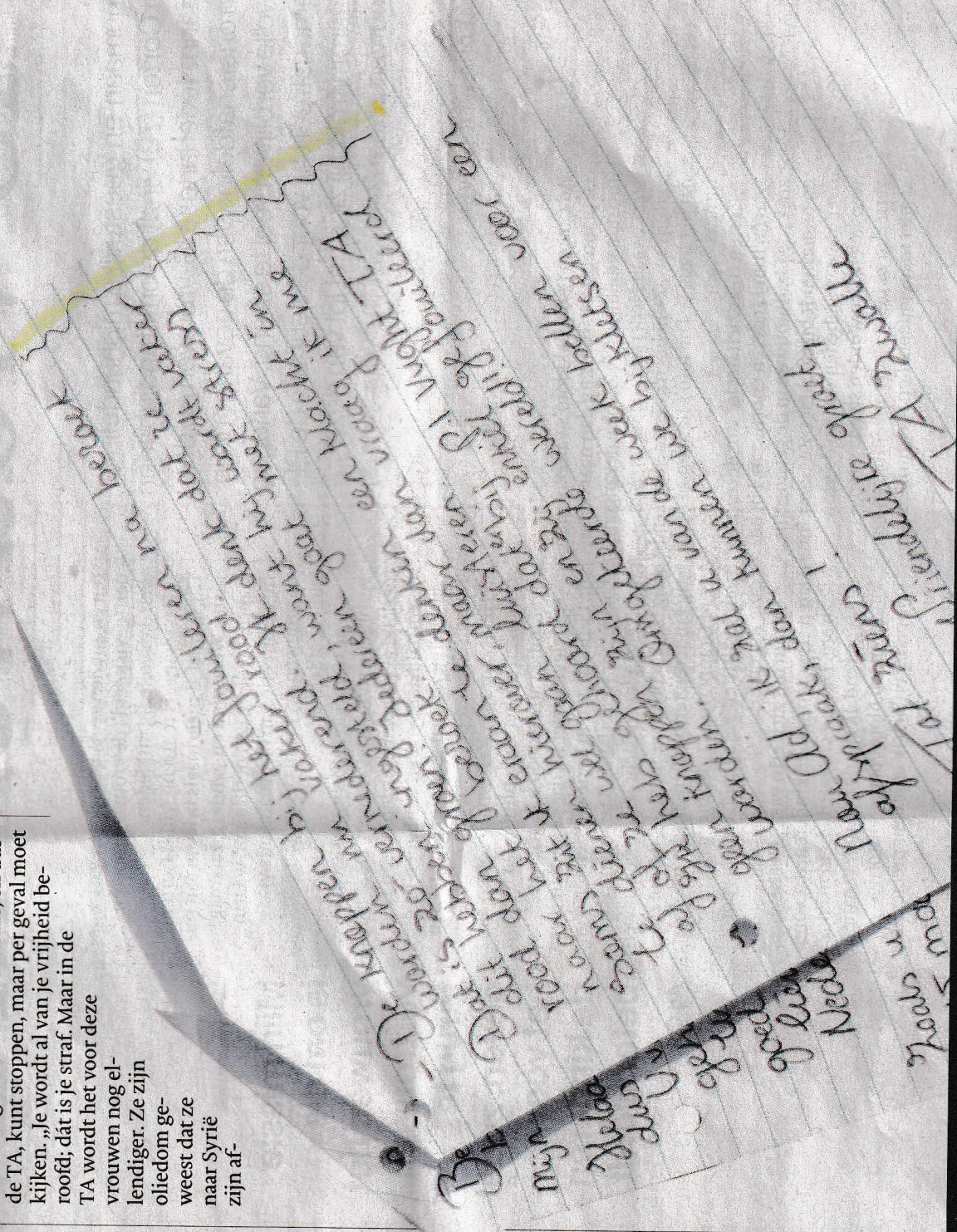
Over de gevaren van terugkerende IS-strijders zijn veel rapporten verschenen, van onder meer de NCTV en AIVD. 'Terugkeerders' zaten bijvoorbeeld achter de aanslagen in Parijs en Brussel. Corten: „In Nederland had men daarom een pesthekel aan deze vrouwen. De terroristenafdeling is als beveiligingsmaatregel bedoeld, maar voor deze vrouwen wordt het als straf gebruikt. Dat is wettelijk niet toegestaan.”

De eerste vrouw van de groep op de Zwolse TA kreeg in juni 2023 drieënhalf jaar cel vanwege deelname aan een terroristische organisatie en bezit van vuurwapens. Ook chatte ze over de gewa-

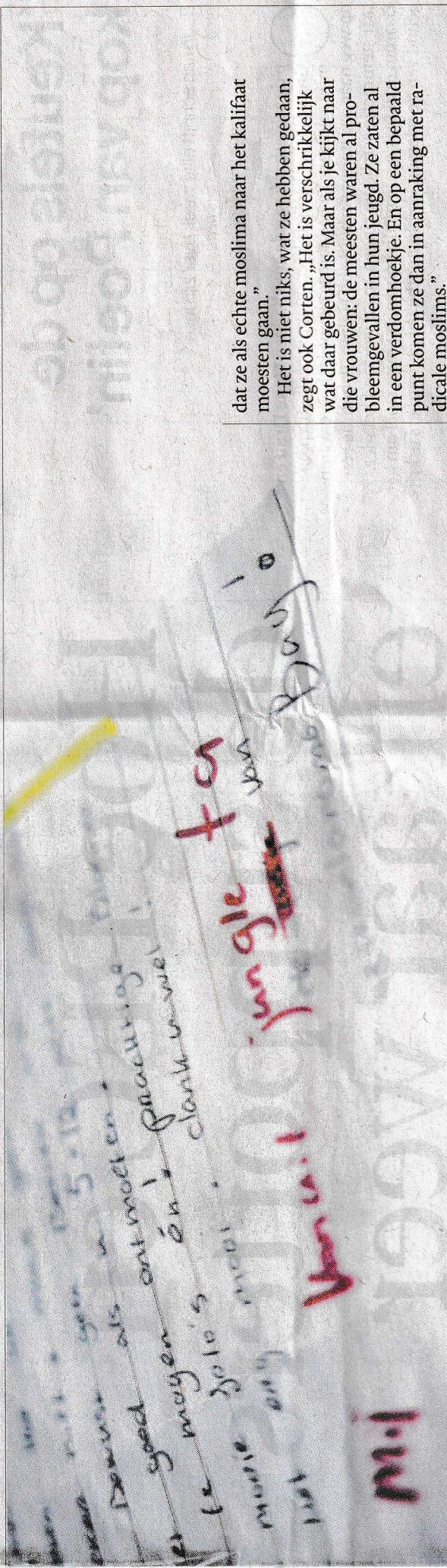
Ad Corten

Advocaat Elpiniki Kolokatsi vertegenwoordigt een van de vrouwen. Zij is vrijgesproken, maar het OM is nu al voor de tweede keer in hoger beroep gegaan. Kolokatsi vindt dat je niet alle uitreizigers in één vergaarbak van terrorisme, en dus de TA, kunt stoppen, maar per geval moet kijken. „Je wordt al van je vrijheid beroofd; dát is je straf. Maar in de TA wordt het voor deze vrouwen nog elendiger. Ze zijn omlidom ge- weest dat ze naar Syrië zijn af-

Foto ter illustratie.
FOTO: E. IMAGES

daarbij horen'

aan het einde van hun detentie naar de reguliere gevangenis mogen.

Detentie heeft als doel niet alleen vergelding voor de samenleving, maar zeker ook terugkeer in die samenleving. Daar wordt volgens Althof ook zeker aan gewerkt. „Op een TA geldt een minimumprogramma van 36 uur activiteiten per week, in PI Zwolle is dit ruimer. Het verblijf buiten de cel is belangrijk, omdat dit de momenten zijn waarop het personeel van de afdeling in contact komt met de vrouwen. Dat is belangrijk in het proces van deradicaliseren en het bieden van begeleiding en ondersteuning. Maar het blijft wel een feit dat de vrouwen een flink deel van de week ingesloten zijn in hun cel. Dit is op reguliere afdelingen ook

gereisd, veel vrouwen hadden meteen door dat het foute boel was toen ze er aankwamen. Doeffellende en oorlog.”

Een vrouw schrijft op 28 juli 2023: 'Het komt door de hoofdpijnen en stress. Mijn handen trillen. (...) Ik wil heel graag in 'n zoonitje vaker dan één keer per zes weken zien.'

Een andere vrouw schrijft: 'Ik dving mezelf om naar de sport te gaan, twee keer per week hebben we 45 minuten, het is veel te weinig, ik ben alsnog aangekomen, van 60 naar 71 kilo. Van het rondjes lopen in dat hok tijdens

dat ze als echte moslima naar het kalifaat moesten gaan.”

Het is niet niks, wat ze hebben gedaan, zegt ook Corten. „Het is verschrikkelijk wat daar gebeurd is. Maar als je kijkt naar die vrouwen: de meesten waren al probleemgevallen in hun jeugd. Ze zaten al in een verdomhoekje. En op een bepaald punt komen ze dan in aanraking met radicale moslims.”

Heel andere bubbel

De rechters vroegen de vrouwen ook of ze geen nieuws keken, niet wisten waar ze naartoe gingen. Maar, weet Corten, ze zaten in een heel andere bubbel. „Ze luisterden alleen maar naar berichten die gelijkgezinden verspreiden. Die zeiden dat het kalifaat een paradijs op aarde was, dat vrouwen er gelijk behandeld zouden worden. Ze zijn in een fuik gezwommen.”

Een vrouw schrijft: „Ik kan mij niet schuldig voelen over iets wat ik niet heb gedaan. Ik was slachtoffer in mijn eigen huis. (...) Alle gruweldaden van IS, daar ben ik nooit voorstander van geweest, zeer onmenselijk.”

Ook advocaat Frederieke Dölle van Praken d'Oliveira, dat vier vrouwen bijstaat,

„Van het 'besmetten' van medegevangenen is nog niet veel waargenomen”, vertelt ze. „En de recidive van geweldbereidheid bij deze vrouwen wordt erg laag ingeschat. Om ze dan toch op de TA te houden, kan averechts werken als ze vrijkomen. Ze hebben veel minder resocialisatiemogelijkheden dan op een reguliere afdeling.”

Voor de kinderen is het heel zwaar om hun moeder nauwelijks te zien

Frederieke Dölle, advocaat

het luchten word ik helemaal dwitzelig.

Corten stuurde exemplaren van het boek *De meeste mensen denken* van Rutger Bregman, rechtsreeks vanaf de uitgever. Maar die werden geweigerd. Ook mogen ze alleen maar mensen ontvangen die gescreend zijn, één keer per week.

Een vrouw schrijft: 'De knoppen bij het fouilleren na bezoek worden nu vaker rood. Dat is zo vernederend. (...) Iedereen gaat met stress naar het bezoek. Soms zit ik te denken een klacht in te dienen hierover, maar dan vraag ik me af of ze gaan luisteren.'

'Ik hou me sterk, ga van de ene beproeving in de andere. Ik zou over mijn belminuten zijn gegaan. (...) Alsnog kreeg ik straf en moet nu 23 uur achter de deur blijven. Zonder tv en mag niet meer bellen. (...) Hier op de TA heb je als moslim geen rechten. Als het aan bepaalde mensen lag, lagen wij nu al onder de grond in een ver land. (...) De menselijkheid is hier verdwenen. Als je er iets van zegt, is het enige antwoord: dat is het beleid.'

Volgens Frerick Althof, woordvoerder van minister Weerwind en de Dienst Justitiële Inrichtingen, klopt er niet veel van wat de vrouwen beweren. Ja, het videobellen is afgeschaft, dat is een besluit van de Dienst Justitiële Inrichtingen. „Dit geldt voor zogenoemde beheersregimes waar meer veiligheidsrisico's zijn dan op reguliere afdelingen.”

Maar de vrouwen worden niet standaard gevisiteerd, zegt hij. „Dat gebeurt willekeurig. Die regels zijn gelijk voor alle gedetineerden.” De vrouwen hebben volgens Althof ook een eigen luchtplaats en ze mogen net als andere gevangenen één uur per week bezoek ontvangen in de bezoekszaal. „Dit is het beleid.”

De woordvoerder benadrukt dat de DJI de band tussen moeder en kind zo goed mogelijk wil houden en dat de vrouwen-

het geval. Het is en blijft wel een gevangenis, met alle beperkingen die daarbij horen.”

Personeelstekort

Maar beleid op papier en de dagelijkse realiteit kunnen verschillen, vertelt Elanie Rodermond. Zij is hoogleraar criminologie aan de VU en deed onderzoek naar extremisme en terrorisme, speciaal naar deze groep vrouwen. Ze heeft ook met de vrouwen gesproken. „Dat is wat deze vrouwen vertellen, zij maken dat mee. Maar als er geen personeel is of als er een veiligheidsissue is, kan het bezoekuur bijvoorbeeld niet doorgaan.”

Of de vrouwen terecht op de terroristenafdeling zitten, valt wat Rodermond betreft wel te betwijfelen. Destijds werd gezegd dat het discriminatie zou zijn als vrouwen niet op een aparte afdeling zouden zitten, maar mannen uit de Hofstad-groep wel.

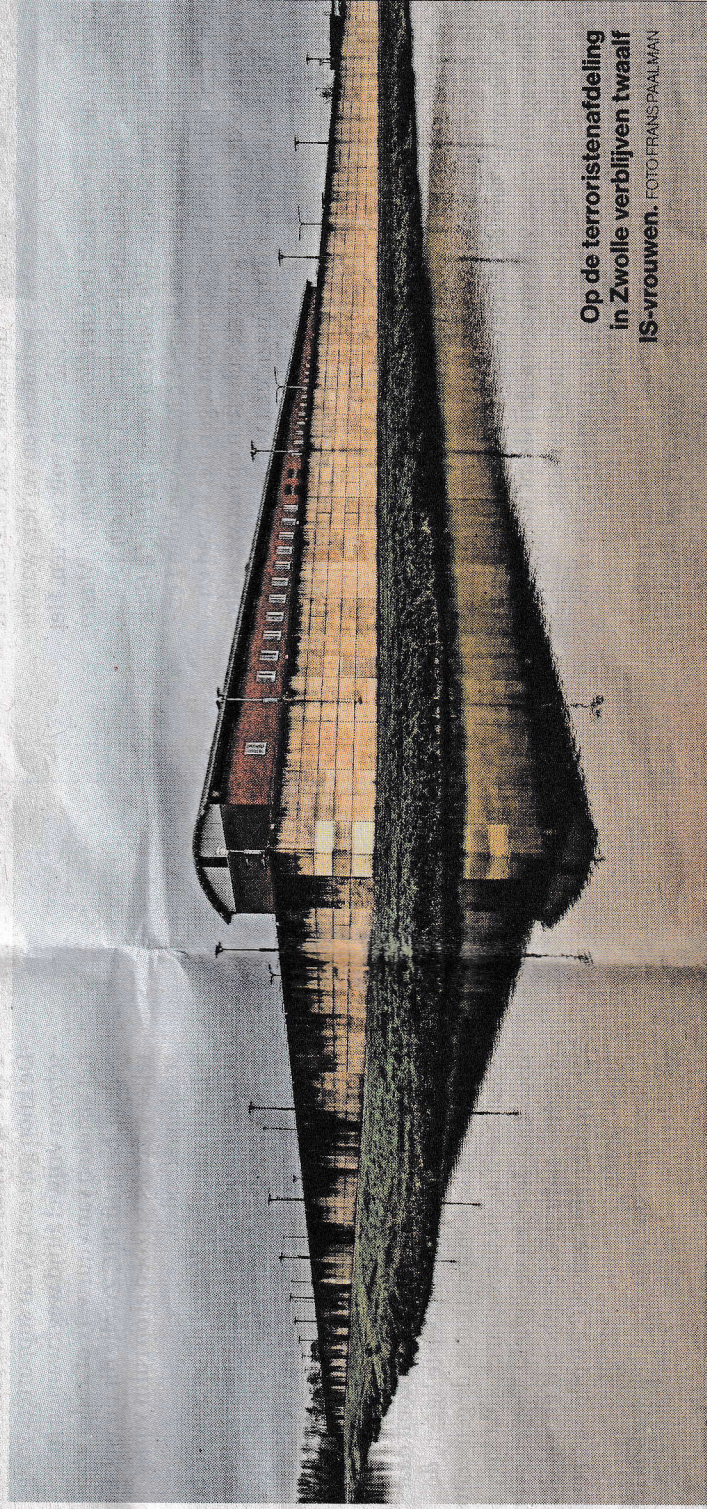
Ze hoort het ook van de vrouwen. „Die zeggen dat ze nu als het grootst mogelijke risico worden gezien, door alle monitoring en de strenge maatregelen, maar vervolgens nauwelijks voorbereid op hun terugkeer buiten worden gezet. Dan zijn ze ineens geen risico. Dus waarom is het dan nodig?”

Waarom reïden de vrouwen destijds af naar het kalifaat? De redenen lopen uiteen, vertelt Ad Corten. „Sommigen waren toen 16 of 17, kinderen bijna.” Maar de meesten zijn gewoon met hun man meegegaan, vertelt hij. „Er waren ook vrouwen die zich bedreigd voelden in Nederland, omdat hun man al vertrokken was, de Kinderbescherming wilde hun kinderen afnemen. Of uit idealisme; ze waren bekeerd tot een radicale vorm van de islam en opgehitst door een imam die zei

vindt het onterecht dat de vrouwen op de terroristenafdeling zitten. „Voor de kinderen is het heel zwaar om hun moeder nauwelijks te zien.” Er zou op individueel niveau naar ze gekeken moeten worden. „Er is geen sprake van verslaving of terroristische feiten. Resocialiseren is heel belangrijk, nu worden ze *cold turkey* met hun tassen op straat gezet.”

Dölle heeft vaak gevraagd om overplaatsing, de vrouwen zelf ook, maar dat wordt niet toegestaan. Ze vindt de lange tijd dat de vrouwen alleen op cel moeten doorbrengen, met weinig psychische hulp, en het feit dat zij hun kinderen zo weinig zien inhumaan. „Het is een politiek besluit om ze zo hard aan te pakken en ze deelneming aan een terroristische organisatie te verwijten.”

Corten demonstreert vandaag, voor de vrouwen, maar vooral voor de kinderen. Veel bijval verwacht hij niet. „Ik heb er ook wel eens in mijn eentje gestaan.”

Op de terroristenafdeling in Zwolle verblijven twaalf IS-vrouwen. FOTO:FRANS PAALMAN